

ULCERATIES

Definitie:

Een ulcus of ulceratie van het mondslijmvlies kan worden gedefinieerd als een oppervlaktedefect van de mucosa door weefselverval met een geringe neiging tot genezing.

Etiologie:

De oorzaken voor het ontstaan van een ulcus van het mondslijmvlies kunnen bestaan uit de inwerking van een lokaal trauma, medicijngebruik, een infectie, systemische aandoening of een neoplasma (maligne ulcus).

Diagnose:

Op grond van anamnese en klinisch onderzoek kan een deel van de ulceraties gediagnosticeerd worden. Voor een aantal afwijkingen is echter specifiek aanvullend onderzoek noodzakelijk (zie Tabel 1). Ulceraties kunnen solitair of multipel voorkomen.

Indien een vermoede lokale factor als oorzaak van het ulcus geduid kan worden, dient deze geëlimineerd te worden en is een controle na 2-4 weken aangewezen ter beoordeling van het resultaat. Indien geen respons dient aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden. Meestal is dit een biopsie van de afwijking.

Bij het vermoeden op een systemische afwijking is gericht oriënterend bloedonderzoek aangewezen of gerichte verwijzing naar desbetreffend specialisme. Een biopsie kan hier soms bruikbaar zijn voor het aantonen of uitsluiten van bepaalde definieerbare afwijkingen.

Tabel 1: Meest voorkomende ulceraties van het mondslijmvlies en hun karakteristieken.

Afwijking	Belangrijkste diagnostische criteria
	Lokale factoren
Traumatisch ulcus	Voorgeschiedenis van lokaal trauma
Verbranding	Anamnese van chemisch of thermisch contact
Necrotiserende sialometaplasie	Lokatie: palatum durum; locale anesthesie?
	Medicijngebruik en orale ulceraties
Bisfosfonaten	Anamnese, klinisch beeld
Methotrexaat	Anamnese, klinisch beeld(?)
	Bacteriële, en virusinfecties
Herpes labialis	Lokatie: lippenrood; recidiverend, vaak beginnend met blaasjesvorming
Herpetiforme gingivostomatitis	Koorts en algehele malaise; kinderen en jongvolwassenen; lokatie gingiva en aangehechte mucosa (palatum)
NUG	Pijnlijke destructie van gingiva (papillen) ; foetor ex ore; meestal tieners of jongvolwassenen
Primaire syfilis	Ulcus durum tpv inoculatieplaats; anamnese?
	Niet infectieuze oorzaken
Aften	Lokatie: niet gekeratiniseerde, niet aangehechte mucosa; recidiverend

Erythema multiforme	Overwegend kinderen en jongvolwassenen; multipele blaren en ulceraties mondslijmvlies; hemorrhagische afwijking lippen; schietschijflaesies huid
Slijmvlies pemfigoid	Meestal middelbare leeftijd en oudere vrouwen; kan oogklachten geven en genitale laesies
Pemfigus vulgaris	Multipele blaren en ulceraties mondslijmvlies; middelbaar en oudere patienten
Lupus erythematodes	Soms rode en witte afwijking mondslijmvlies; meestal huid aangedaan
Potentieel maligne en maligne afwijkingen	
Erosieve lichen planus	Symmetrisch voorkomen: o.a. wang, gingiva
Erythro-leukoplakie	Witte en rode afwijking mondslijmvlies
Plaveiselcelcarcinoom	Geïndureerd ulcus zonder neiging tot genezing; meestal middelbare en oudere leeftijd;

Literatuur:

- Neville et al. Oral and Maxillofacial Pathology. 3rd Edition 2009 Saunders/Elsevier
- Stegenga et al. Handboek voor Mondziekten, Kaak- en Aangezichts chirurgie. 2^e Herziene druk 2013. Koninklijke Van Gorcum, Assen.

Stroomdiagram: Ulcus van het mondslijmvlies.

